

Rektor

BESLUT

SLU ID: SLU.ua.2020.1.1.3-4421

2021-01 15

Sändlista

Miljömål för flygresande vid SLU

Beslut

Rektor beslutar

att anta miljömål enligt följande: **Till 2025 ska SLU minska de fossila utsläppen från flygresor med totalt 60 % jämfört med 2019 per helårsanställd. Det skulle tex kunna motsvaras av en minskning på 90 % för inrikes flygresor och 50 % för utrikes,**

att anta handlingsplan miljömål resor enligt bilaga 1,

att i och med detta beslut upphävs tidigare beslut från den 7 juni 2017 SLU.ua.2017.1.11.3-1965.

Redogörelse för ärendet

SLU ska som universitet i världsklass och framsynt arbetsgivare bedriva högkvalitativ forskning, undervisning och miljöanalys med minsta möjliga miljöpåverkan.

Målet bidrar till ett förändrat arbetssätt genom en ökad digitalisering. Det är också ett sätt att bidra till framtidens arbetsplats, bidra till demokratisering och de sociala hållbarhetsaspekterna genom att flera kan vara med på t ex akademiska konferenser. Målet är också i linje med Parisavtalet och kopplar till alla SLU:s strategiska fokusområden *SLU:s nästa steg för hållbar utveckling, Ett SLU och SLU i det digitala samhället*.

SLU:s nuvarande mål för resande går ut vid årsskiftet 2020/2021 och behöver därför uppdateras. Målen behöver vara i linje med Parisavtalet men också ta hänsyn till andra behov såsom arbetsmiljö, ekonomi, säkerhet och ersättning för ökad restid samt andra mål så som internationalisering och övriga verksamhetsmål.

Medarbetarna vid SLU är en heterogen grupp. Olika delar av verksamheten och olika tjänstekategorier har olika förutsättningar, avtal och behov av resande som styr vad som är möjligt/rimligt gällande miljömålen. SLU är ett universitet som är geografiskt utspritt i hela landet. Det behöver vi ta hänsyn till när vi planerar resor och möten.

Arbetet med att ta fram nya miljömål kring tjänsteresor leds av miljöenheten och personalavdelningen. En referensgrupp, bland annat bestående av representanter från olika ledningsfunktioner vid SLU, SLUSS, samt personalorganisationerna har bildats. Representanterna är fördelade över SLU:s olika orter. Arbetet inleddes med en workshop i januari 2020 där nuvarande och önskat läge diskuterades. Under våren skickades ett första förslag på mål och riktlinjer på remiss till hela SLU. Svarsfrekvens på remissen var god och många genomarbetade synpunkter har kommit in.

Ett sammanfattande intryck från remissen kan beskrivas så här:

Det finns 23 respondenter, de allra flesta har samlat sitt svar från hela sin institution eller i något fall fakultet. Det har även inkommit gruppsvar från intresserade anställda och studenter.

Majoriteten tycker att målet är rimligt men det finns några som är tveksamma och några som anser att målet är för högt satt. I stort sett alla tycker att konsekvenserna blir stora om det här målet antas men flera ser möjligheter att justera sin verksamhet för att kunna nå det.

Majoriteten förespråkar uppdelning av målen på inrikes och utrikes. Några är oroliga över målets inverkan på internationaliseringen, fram för allt att det är svårt att dra ner på resorna till låginkomstländer. Ingen har angett något alternativ till de målförslag som tagits fram.

Motiv till beslutet

SLU har under 2019 åtagit sig att minska utsläppen av CO₂-ekvivalenter i enlighet med Parisavtalet genom bland annat klimatramverket för universitet och högskolor. SLU har också via regleringsbrevet för 2020 fått ytterligare krav att verksamheten ska arbeta aktivt med Agenda 2030 och implementera de 17 målen. Sedan tidigare har SLU i andra sammanhang också skrivit under på att Parisavtalet ska följas t ex Uppsala Klimatprotokoll och Länsstyrelsen i Uppsala läns åtgärdsprogram för klimatet. Det finns två olika sätt att tänka kring mål i linje med Parisavtalet:

- Halvering av utsläpp av koldioxidekvivalenter vart tionde år (Carbon law, J. Rockström).
- Minskning med 14-16 % per år, om man tar hänsyn till rättviseaspekten (K. Anderson).

Styrgruppen har räknat på vad dessa olika sätt att räkna skulle innebära för SLU och de bägge sätten att räkna fanns med som underlag i remissen. Förslagen har redovisats i olika ledningsforum, bland annat administrativ avstämning med rektorerna och universitetsdirektörerna (18 februari samt 2 juni), i infrastrukturgruppen samt på ledningens genomgång för Ulls certifikat där administrativa chefer är representerade. Synpunkter från de olika constellationerna har lett till justeringar i underlaget.

Sedan det här arbetet startades i januari 2020 har de omvälvande omständigheterna med Covid 19-pandemin gjort i stort sett alla resor omöjliga. Under större delen av 2020 genomfördes mycket få resor, och nästan inga alls med flyg. Det har gett oss en unik insikt både som organisation och som individer hur man kan organisera sitt arbete för att minska resandet.

SLU har som övergripande vision att vara klimatneutralt universitet till 2027 och har därför tagit fram sex fokusområden att arbeta med, varav tjänsteresor är ett. SLU har också tagit fram ett ungefärligt CO₂-avtryck för 2015 och 2018.

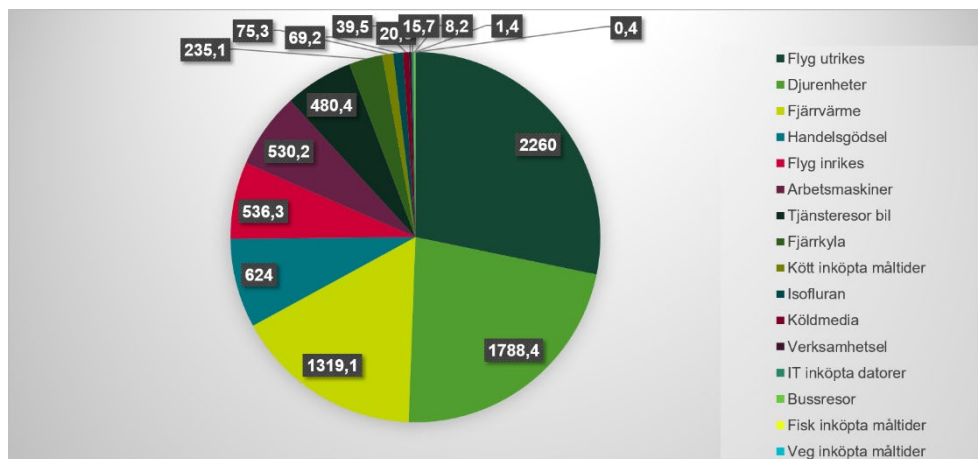

Bild 1. SLU:s totala utsläpp av ca 7380 ton CO₂-ekvivalenter 2018, ordnade efter storlek på utsläpp. Siffrorna är ungefärliga.

Statistik visar att utsläppen från inrikes och utrikes flygresor har minskat redan innan Covid 19-pandemin inträffade. Det finns all anledning att tro att vi kommer nå det mål som sattes upp för 2020, målet nåddes redan vid uppföljningen vid utgången av 2019.

För att räkna fram hur ett mål i linje med Parisavtalet skulle kunna se ut används Kevin Andersons (Professor in Climate Change Leadership, Uppsala Universitet) beräkningsmodell, vilket innebär att minska utsläppen med 14 % per år, jämfört med föregående år (gröna staplar nedan). Det innebär att minskningen av flygresor bär ”sin” del av minskningen. Motsvarande bör göras på övriga verksamhetsområden för att SLU om helhet ska minska sina utsläpp i enlighet med Parisavtal. På många områden pågår ett aktivt arbete för att uppnå det.

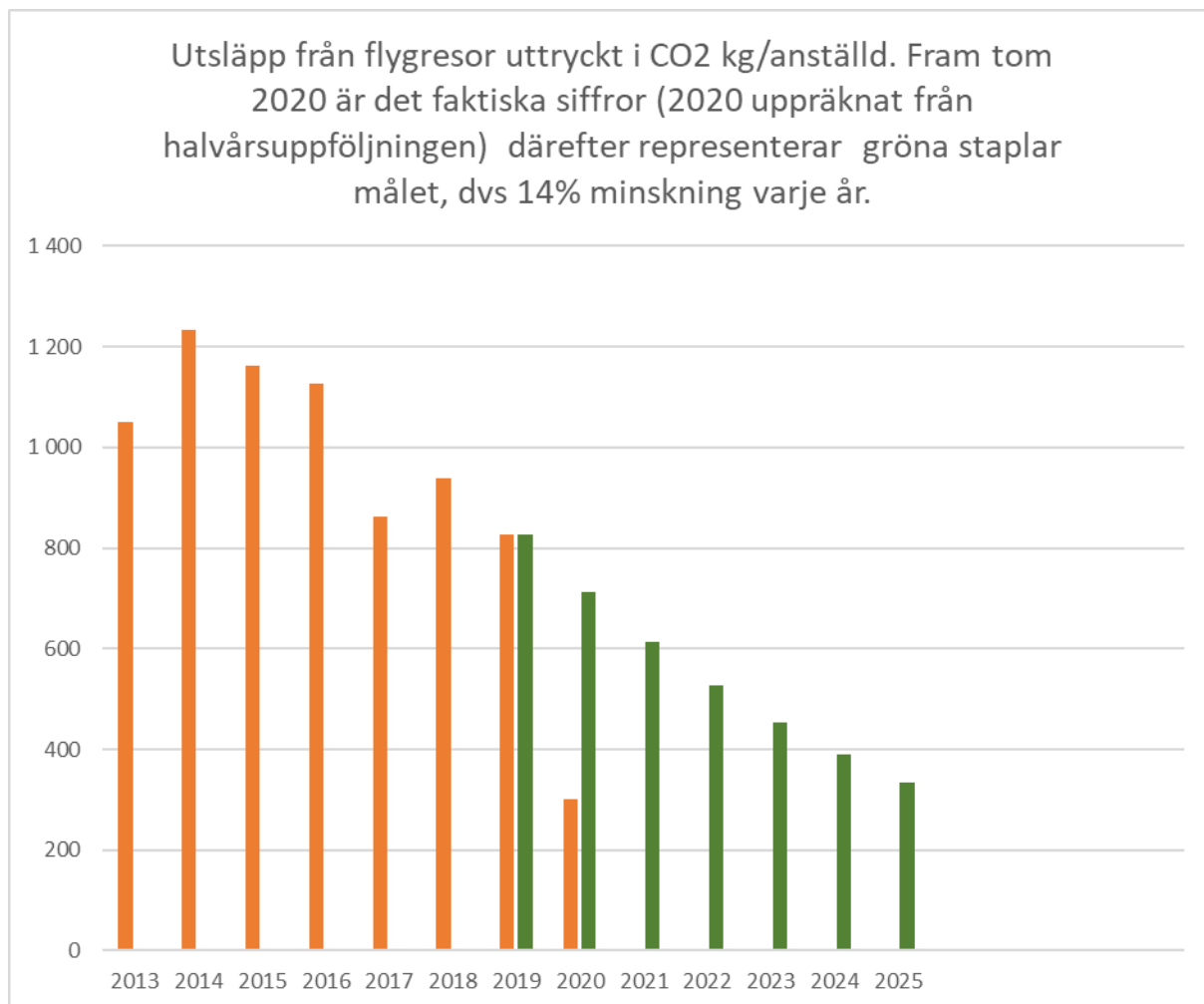

Bild 2. Utsläppen från flygresor till och med år 2019 och därefter gröna målstolpar, tolkade efter Parisavtalet och Kevin Andersons beräkningsmodell.

Beslutets innebörd och bedömda konsekvenser

Innebörden och konsekvensen av beslutet har diskuterats flitigt vid de workshoppar och möten som ägt rum och det var också en av huvudfrågorna som ställdes i remissen. Respondenterna ombads att göra en konsekvensanalys av att efterleva målen i sin verksamhet. Flera av förslagen för att hantera risker har lagts in i handlingsplanen. De flesta bedömer att det får stora till medelstora konsekvenser för deras arbete, men många ser också lösningar. Det finns en urskiljbar ton i många remissvar att visst, det blir svårare på många sätt och vis men det är också nödvändigt att SLU tar tag i den här frågan och sätter mål på den här nivån. Det är svårt att tänka sig vad alternativet skulle kunna vara. Nedan anges några beskrivande citat ur de konsekvensanalyser som har skickats in.

”Vi måste kunna konkurrera internationellt om den bästa personalen till våra tjänster. När vi tillsätter högre tjänster måste de få en möjlighet att komma på intervju. SLU ska vara ett hållbart universitet som tänker på sin miljöpåverkan, men vi ska också se till att vår personal kan göra ett bra jobb och delta i internationella sammanhang. Risken finns annars att vi tappar kompetent personal till andra universitet.”

”Vid institutionen bedrivs SIDA finansierad verksamhet som kan påverkas negativt. Det fungerar inte att ha konferenser och möten online med alla länder - några universitet och institut t ex i afrikanska länder har inte den infrastruktur som krävs. Risken finns att SLU:s forskare blir mindre intresserade av att samarbeta med dessa länder och därmed blir SLU:s bidrag till uppfyllandet av SDG mindre”

”Minskat deltagande på konferenser och kurser vilket ger minskat kontaktnät. Tappa perspektiv i internationella sammanhang”

”I vissa länder är lokala tågresor förknippade med en stor säkerhetsrisk, varvid rådet om lokala tågresor inte passar.”

”Vi har färre möjligheter att resa till länder utanför våra grannländer och därmed svårare att lära oss av andras erfarenheter och att lära upp folk på plats, samt att samla in data och samverka internationellt. Det kommer att göra det svårare att upprätta och upprätthålla internationella forskningssamarbeten. Många möten hålls redan på olika digitala plattformar, men det kan inte alltid ersätta den kontakt du får när du träffar någon”.

”Många konferenser inom vårt fält hålls utomlands, och en stor del av behållningen är de kontakter som skapas där och upprätthålls mellan olika konferenser. Nätverken behöver stärkas genom verkliga träffar då och då för att hålla över tid. Vi kommer att få hårdprioritera vilka som får åka på konferenser utomlands om de nya rese målen ska uppfyllas. Detta kommer att bli svårt när många forskare har ansökt om och fått egna bidrag för att åka på konferens samt leda till dålig arbetsmiljö och missnöje bland de anställda träffar någon fysiskt.”

”Vi har svårt att hitta betygskommitté och opponent inom Sveriges gränser. Det kommer att vara mycket svårt att övertala en del av dem vi vill få hit att åka tåg och ska dessa personer räknas i [institutionens] utsläpp per anställd kommer redan restriktiva reseriktlinjer bli nästintill omöjliga att nå.”

SLU har under ett normalt år en sammanlagd resebudget på strax under 40 miljoner kronor (exklusive hotell). Genom att minska drastiskt på flygresor minskar givetvis kostnaderna men högst troligt kommer de inte minska med lika mycket som CO₂-utsläppen. Det kan t ex tillkomma kostnader i form av förlorad arbetstid, fler hotellnätter, längre restid etc.

I samband med att detta beslut om *miljömål för flygresande vid SLU* beslutas samtidigt *riktlinjer för tjänsteresor och möten vid SLU*, SLU ua 2020.1.1.1-4586

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Maria Knutson Wedel efter föredragning av personalchef Anna-Karin Olofsdotter och miljöchef Johanna Sennmark i närvaro av universitetsdirektör Martin Melkersson. Ärendet har diskuterats i flera workshops med bred förankring samt omfattande remissarbete. I beredningen av ärendet har även HR-specialist Henrik Hägerström, miljökoordinatorerna Kristin Thored och Camilla Källman samt ledarutvecklare Markus Wikborg deltagit.

Maria Knutson Wedel

Johanna Sennmark

Sändlista

Ledningsråd

Prefekter

ACG

SLUSS

Facken

Miljösamordnare

Interna miljörevisorer

Referensgruppen för miljömål för resande

Kopia för kännedom

Bilaga 1 Handlingsplan

Åtgärd/Aktivitet	Ansvarig (eftersmarkera om samordningsansvar)	Med vilka resurser	Tills när ska det vara gjort?
Infrastruktur			
SLUs strategiska fokusområde 3.2 SLU i det digitala samhället innehåller många beröringsfält med det här målet, se delkomponenter a-d.	Universitetsledning	Befintliga	utgången av 2022
Utreda möjligheten att skapa infrastruktur för högkvalitativa konferenser m.m. på alla huvudorter med t ex inspelningsstudio.	Universitetsledning	Befintliga	utgången av 2022
Utreda reserättsregler. Skapa reserättsregler som är lika och tolkas liknade över hela SLU och som gynnar icke fossila transporter.	Personalavdelningen	Befintliga	utgången av 2022
Kontinuerligt avtalat samarbete med resebyrå angående kompetens vad gäller miljöeffekt och alternativa resvägar och transportmedel.	Miljöenheten och Personalavdelningen	Befintliga	kontinuerlig
Kontinuerligt avtalat samarbete med tågbolag angående biljetter, rabatter, tidtabeller och statistik.	Miljöenheten och Personalavdelningen	Befintliga	kontinuerlig
Utvärdera efterlevnaden av reseriktlinjerna och beslutstrappans samt deras effekt på målet.	Miljöenheten och Personalavdelningen	Befintliga	utgången av 2023
Fortsätta utveckla digital infrastruktur i framkant.	IT-avdelningen	Befintliga	kontinuerlig
Kompetensutveckling av medarbetare, inklusive utbildning för nyanställda, för att kunna hantera digitala möten.	IT-avdelningen och chefer	Befintliga	kontinuerlig
Utreda möjligheten att skapa riktlinjer för helt eller delvis digitala disputationer.	Rådet för forskarutbildning	Befintliga	utgången av 2021
Undersöka möjligheten om det i bokningssystemet går att visa olika resealternativ och tillhörande koldioxidutsläpp.	Miljöenheten	Befintliga	utgången av 2022
Utreda möjligheter att europeiska utbytesstudenter i första hand bör resa med tåg till oss. Det kan vi göra tex genom ett tilläggsstipendium för tågresor.	Utbildningsavdelningen	Befintliga	utgången av 2021
Fortsätt föra dialog med finansierare för att se hur klimatpåverkan från forskningsprojektets resor kan minska.	Avtalsansvariga	Befintliga	kontinuerlig
Beteende och arbetskultur			
Samarbeta med andra universitet i frågor rörande beteendeförändringar och effektivisering gällande resor via t ex SUHF.	Universitetsledning	Befintliga	kontinuerlig
Ledningspersoner på olika nivåer bör gå före och visa gott exempel i val av resor. Detta bör också kommuniceras i organisationen.	Chefer och Kommunikationsavdelningen	Befintliga	kontinuerlig
Tillsammans med resebyrå utreda möjligheten att skapa en CO ₂ -kalkylator där man vid bokningstillfället kan se hur mycket utsläpp tjänsterevan kommer att ge upp till.	Miljöenheten	Befintliga	utgången av 2023
En beslutstrappa på fakultets- eller institutionsnivå där fakulteterna prioriterar vilka resor som är viktiga.	Fakultetsledning/ institutionsledning	Befintliga	utgången av 2022
Kontinuerligt kommunicera reseriktlinjer och mål för tjänsterevaner samt uppföljning av statistik.	Miljöenheten	Befintliga	kontinuerlig
Lägg med frågor om tjänsterevaner i mail för medarbetarsamtal med avseende på arbetsmiljö, säkerhet och miljö.	Personalavdelningen	Befintliga	utgången av 2021
Utvärdera effekterna av nya resealternativ efter Coronapandemin. Vad har fungerat bra och mindre bra inom verksamheterna, vad har det fått för konsekvenser för kvaliteten och arbetsmiljön?	Fakultetsledning/ institutionsledning	Befintliga	utgången av 2022
Utvärdera handlingsplanens effekt på målet och justera minst vart annat år.	Miljöenheten och Personalavdelningen	Befintliga	utgången av 2022
Utsläpp när vi ändå flyger			
Utreda möjligheten att införa en koldioxidbudget på institutions- och avdelningsnivå.	Miljöenheten	Befintliga	utgången av 2023
Utvärdera och anpassa klimatfonden för bästa effekt.	Miljöenheten och klimatfondens styrgrupp	Befintliga	utgången av 2022
Undersöka möjligheten att köpa grönt flygbränsle.	Miljöenheten och SLUs ledning	Befintliga	utgången av 2021
Undersöka möjligheten att köpa utsläppsrätter som kompensations.	Miljöenheten och SLUs ledning	Befintliga	utgången av 2021